

هم باکو و هم تهران تمایلی به پیچیده کردن روابط دوجانبه ندارند

اسپوتنیک با استناد به ولادیمیر ساژین خاورشناس مطرح روس: در روزهای 30 تا 31 می، اسحاق هرتزوغ، رئیس جمهور اسرائیل به جمهوری آذربایجان سفر کرد. پس از مذاکرات، روسای جمهور آذربایجان و اسرائیل به بیانه‌های مطبوعاتی پرداختند.

آران نیوز :

نتایج سفر رئیس جمهور رژیم صهیونیستی به آذربایجان. الهام علی اف گفت که جمهوری آذربایجان و اسرائیل گفت و گوی سیاسی دائمی دارند و افتتاح سفارت جمهوری آذربایجان در اسرائیل به تعمیق و گسترش همکاری‌ها کمک خواهد کرد. رئیس جمهور آذربایجان با اشاره به اینکه حجم مبادلات تجاری دو کشور بیش از 1.7 میلیارد دلار است، به محورهای اصلی همکاری‌های دوجانبه اشاره کرد. الهام علی اف همچنین تاکید کرد که نمایندگان جماعت یهودی آذربایجان سهم بزرگی در توسعه مدرن این کشور دارند.

رئیس جمهور رژیم صهیونیستی گفت که سفر به آذربایجان برای او و مردم اسرائیل یک رویا است. جماعت یهودی 120 تا 130 سال است که در آذربایجان وجود دارد. وی از برنامه‌های مطرح شده توسط رئیس جمهور آذربایجان استقبال کرد. در عین حال، اسحاق هرتزوغ گفت که اسرائیل نمی‌تواند از ایران که به نظر او تهدیدی برای امنیت منطقه و جهان است، سخنی به میان نیاورد. رئیس جمهور هرتزوغ در پایان یادآور شد که این روزها هفتاد و پنجمین سالگرد استقلال اسرائیل و در عین حال سی امین سالگرد روابط مستحکم بین اسرائیل و آذربایجان است.

اول، در مورد ریشه‌های عمیق روابطی که به گفته رئیس جمهور هرتزوغ، دو کشور دارا هستند. اولین یهودیان در سال 1810 در باکو مستقر شدند. پس از آغاز تولید نفت در باکو در سال 1870، سیلی از نمایندگان تجارت یهودی به آذربایجان جاری شد. اکنون از 7 تا 10 هزار یهودی در آذربایجان زندگی می‌کنند. در اسرائیل، به نوبه خود، مهاجران زیادی از آذربایجان زندگی می‌کنند. در میان آنها جماعت یهودی با 70 هزار نفر.

اسرائیل یکی از اولین کشورهایی بود که در دسامبر 1991 استقلال آذربایجان را به رسمیت شناخت. در 6 آوریل 1992 روابط دیپلماتیک بین دو کشور برقرار شد. از اوت 1993، سفارت اسرائیل در آذربایجان فعال است. تماس‌های سیاسی از سال 1995 در بالاترین سطح ثابت بوده است. در واقع، سفارت جمهوری آذربایجان در اسرائیل تنها در مارس 2023 افتتاح شد. ناظران چنین تاخیری را با ظرافت باکو در جهان اسلام توضیح می‌دهند. با این حال، چیزهای زیادی تغییر کرده است: اسرائیل "توافق ابراهیم" را امضا کرد و روابط خود را با برخی کشورهای اسلامی احیا کرد، ترکیه روابط دیپلماتیک خود را با اسرائیل برقرار کرد.

چندی پیش شعبه جدیدی به نام "اوراسیا" در وزارت خارجه اسرائیل تشکیل شده است. انتخاب باکو به عنوان محل دائمی دیدارهای رسمی سفرای اسرائیل در کشورهای اوراسیا نشان دهنده نقش آن در فعالیت‌های سیاسی و دیپلماتیک اسرائیل است.

تعامل دو کشور به مسائل سیاسی محدود نمی‌شود. همکاری آنها بر اساس منافع اقتصادی است. در سال 2020، حجم مبادلات تجاری بین دو کشور 466 میلیون دلار، در سال 2021 - 929 میلیون دلار، در سال 2022 - یک میلیارد و 719 میلیون دلار بوده است. در سال 2023، ظاهراً افزایش این شاخص ادامه خواهد داشت. در سه ماهه اول سال جاری، حجم مبادلات تجاری از 450 میلیون دلار گذشت و بیش از 140 شرکت و واحد تولیدی اسرائیل در آذربایجان فعالیت می‌کنند. ارتباطات تجاری حوزه‌های بسیاری را پوشش می‌دهد - از انرژی، همکاری نظامی-فنی، کشاورزی، مدیریت آب گرفته تا علم، آموزش و فرهنگ. در دنیای "دیجیتالی شده" امروز امنیت سایبری، مهمترین بخش امنیت کشور است. بنابراین روسای جمهور آذربایجان و اسرائیل نیز به این موضوع توجه کردند.

نمی‌توان تأثیر عامل ایران بر روابط آذربایجان و اسرائیل را در نظر نگرفت. این دفعه هیچ واکنش تند و شدیدالحنی از سوی ایران مشاهده نشد. این احتمال وجود دارد که با در نظر گرفتن موفقیت سیاست خارجی تهران در منطقه خاورمیانه (احیای روابط با عربستان سعودی و به دنبال آن کاهش اختلافات با سایر کشورهای عربی)، تهران تصمیم گرفته باشد که اختلافات خود با آذربایجان را تشدید نکند.

شیمون پریمن، کارشناس سیاسی اسرائیلی خاطرنشان می‌کند که توسعه روابط اسرائیل و آذربایجان

را نمی توان جدا از عامل ایران در نظر گرفت. این کارشناس مسائل سیاسی، تاکید می کند که همکاری آذربایجان و اسرائیل از جمله در حوزه مجتمع نظامی-صنعتی یک اتحاد تدافعی است نه تهاجمی، و علیه ایران نیست.

شاید اینطور باشد. اما مدت هاست که شایعاتی مبنی بر استفاده اسرائیل از همسایه شمالی ایران به عنوان سکوی پرتاب برای عملیات های مخفی به گوش می رسد. در سال 2022، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران، اسرائیل را به ایجاد حضور در سراسر آذربایجان متهم کرد. در واقع، در برخی از مطالعات تحلیلی، از آذربایجان به عنوان یک پایگاه بالقوه برای عملیات اسرائیل علیه ایران، اگر نه ارتشی پس اطلاعاتی، ذکر شده است. برخی از محققان ادعا می کنند که در دهه 1990، با موافقت باکو، اسرائیلی ها ایستگاه های شنود الکترونیکی و جمع آوری اطلاعات را در امتداد مرز ایران و آذربایجان ایجاد کردند.

در عین حال، اطلاعاتی هست مبنی بر این که امروز ایران تمایلی به رویارویی سخت با آذربایجان ندارد، هرچند برخی از اقدامات باکو به عنوان تهدید جدی ارزیابی می شود. همچنین برخی از محققان بر آن اند که اسرائیل "طرف سودآور اصلی افزایش تنش بین تهران و باکو خواهد بود". لازم به تذکر است که باکو و تهران هر دو تمایلی به پیچیده کردن روابط دوجانبه ندارند. اما این روابط به اندازه کافی خوب نیست، حداقل به دلیل توسعه و تعمیق روابط بین آذربایجان و اسرائیل. خلاصه: روابط دوستانه بین جمهوری آذربایجان و اسرائیل به یک اتحاد استراتژیک تبدیل شده است که بر وضعیت نظامی-سیاسی در قفقاز جنوبی و خاورمیانه تأثیر گذاشته و خواهد گذاشت.